

Verslag symposium **Doop van asielzoekers**

31 oktober 2014
www.gave.nl/doop

Aanleiding

De laatste jaren is er een groeiende groep asielzoekers die overgaat tot het christelijke geloof en gedoopt wordt. Gave is geweldig blij met deze ontwikkeling; we zien Gods werk in het leven van vluchtelingen.

Vele kerken krijgen een doopverzoek van asielzoekers.

Complicerend kan zijn dat de bekering van islam tot Christus een grond kan zijn voor een verblijfstatus. Wil deze vluchteling zich laten dopen omdat hij oprecht christen is geworden of speelt (ook) het verkrijgen van een verblijfstatus een rol? Het komt allebei voor.

Gave ziet dat kerken heel divers omgaan met deze situaties. Er zijn kerken waar te snel wordt gedoopt. In de zomer van 2014 heeft Gave daarom de brochure 'In goede aarde' uitgebracht. Gave levert hiermee een belangrijke bijdrage aan dit actuele thema. Met de brochure 'In goede aarde' wil Gave kerken een duidelijke handreiking geven over het dopen van asielzoekers. De brochure geeft ook advies voor het proces naar de doop en een goede nazorg na de doop. Ook is er informatie over de asielprocedure; hierbij gaat de brochure o.a. in op de verklaringen die kerken kunnen geven als ondersteuning van de procedure.

Symposium

Hoofdpunten

In vervolg op de brochure heeft Gave een symposium rond dit onderwerp georganiseerd. Gave is blij met de opkomst, waaruit blijkt dat het onderwerp leeft binnen de kerken. Gave is ook dankbaar, dat mevr. Ineke Schuurman, senior beslismedewerker bij de Immigratie- en naturalisatiedienst, bereid was naar het symposium te komen, naar de geluiden 'uit het veld' te luisteren en deel te nemen in de forumdiscussie.

De belangrijkste aandachts- en leerpunten uit het symposium zijn:

- ❖ Het is niet zo dat het voornamelijk asielzoekers of uitgeprocedeerden zijn die stellen tot geloof in Christus te komen. Ook onder vreemdelingen die al een verblijfsvergunning hebben of genationaliseerd zijn komt een significant aantal mensen tot geloof in Christus. Mensen bekeren zich dus niet overwegend voor een verblijfsstatus.
- ❖ Niemand is onfeilbaar als het gaat om te beoordelen of een bekering oprecht is. daarbij is het goed om ook te bedenken dat de IND niet de oprechtheid van bekering toetst, maar of iemand zijn/haar bekering aannemelijk weet te maken.
- ❖ Het is belangrijk dat kerken zorgvuldig omgaan met doopverzoeken van asielzoekers en uitgeprocedeerden en ook laten zien dat ze daar zorgvuldig mee omgaan. In de

praktijk is het voor de IND ook wel lastig, dat kerken heel verschillend omgaan met doopverzoeken. Aan de andere kant is het ook wel vreemd, dat een inhoudelijk goed gemotiveerde kerkelijke verklaring soms ter zijde wordt gelegd, terwijl iemand voor wie dezelfde voorganger geen verklaring heeft kunnen schrijven omdat hij geen geloofsvrucht ontwaart juist wel een verblijfsvergunning krijgt.

- ❖ Maak aan een doopkandidaat vanaf het begin duidelijk, dat een bekering geen garantie geeft voor een verblijfsvergunning. Ga (als kerk) ook niet tot het uiterste om te proberen iemand in Nederland te houden. Besef dat God er altijd boven staat als iemand geen verblijfsvergunning krijgt.
- ❖ Het is mooi als iemand zijn plek vindt in de gemeente en veel meehelpt, maar dat kan voortkomen uit een begrijpelijk sociale behoefte. Daar is niets mis mee, maar om het geloof te kunnen 'proeven' is het belangrijk om een relatie te bouwen waarin je verdieping in het gesprek krijgt en je leert wat iemand (vanuit de achtergrond van zijn cultuur) echt bedoelt. Schakel ook, als het maar even kan, broeders en zusters in uit dezelfde cultuur als de doopkandidaat.
- ❖ Laat twee ouderlingen/oudsten die geen geregeld persoonlijk contact hebben met de doopkandidaat het 'toelatingsgesprek' tot de doop te voeren en daarover te beslissen.
- ❖ Geef discipelschap in de gemeente veel aandacht. Als een moslim christen wordt, raakt hij meestal de banden met familie en vrienden kwijt. Zo iemand moet echt heel goed kunnen aarden en opgenomen worden in de kerk. Na de doop moet er voortgaand onderwijs zijn en gewerkt blijven worden aan de relatie met God.
- ❖ Een lastig punt is, dat mensen vaak naar elders verhuizen als ze een verblijfsvergunning hebben en niet altijd een gemeente kunnen vinden waar ze zich weer thuis voelen. Het is echter belangrijk dat mensen een brede visie krijgen voor het Koninkrijk van God: voor de kerk in hun eigen land en voor volksgenoten in Nederland.
- ❖ Er wordt wel geopperd en overwogen om bij verlenging van een verblijfsvergunning na vijf jaar op een of andere manier te toetsen of iemand nog wel het christelijke geloof praktiseert, maar eenvoudig is dit niet. Het roept bezwaar op als de geloofwaardigheidstoets van de asielaanvraag weer wordt herhaald. Het geloof afmeten aan blijvende kerkgang is ook veel te kort door de bocht. De IND zou bij de kerk kunnen informeren of iemand nog meelevend is, maar er kunnen diverse redenen zijn dat iemand van de kerk losraakt (zie bijvoorbeeld het vorige punt) terwijl hij het christelijke geloof nog wel op andere wijze praktiseert.

In het vervolg hieronder wordt een resumé van het symposium gegeven.

Inleidingen

Voor het eerste deel van het symposium waren drie sprekers uitgenodigd.

Allereerst sprak **dr. Arjan Plaisier**, landelijk scriba van de Protestantse Kerk in Nederland. Dr. Plaisier is enkele jaren geleden bij het onderwerp betrokken geraakt. Onder andere heeft hij geloofsgesprekken gevoerd met asielzoekers van wie de IND de bekering niet geloofwaardig achtte. De rapporten van deze gesprekken werden bij rechtszaken ingebracht en dat heeft er aan bijgedragen dat aan mensen alsnog asiel werd verleend. In 2012 heeft de IND hem gevraagd om een lezing te verzorgen op een Master class voor IND medewerkers.¹ Daarna heeft hij de IND ook geadviseerd om tot een verbeterde toetsing te komen als het gaat om de geloofwaardigheid van bekering. Lag voorheen de nadruk op

---

¹ Zie hiervoor ook het [verslag en de lezing](#) op de website van de PKN

kennisvragen, tegenwoordig wordt veel meer gevraagd naar de wijze waarop iemand is overgegaan tot het christelijke geloof en de motivatie daarvoor.

Tegenwoordig kunnen advocaten nog altijd bij hem terecht als de IND de bekering van iemand niet geloofwaardig acht. Als uit het dossier blijkt dat de asielzoeker wel een sterk verhaal heeft, kan een geloofsgesprek plaatsvinden met twee leden van de 'commissie Plaisier' die hiertoe in het leven is geroepen.

Dr. Plaisier benadrukt dat een beoordeling nooit onfeilbaar is. Dat geldt voor de commissie Plaisier net zo goed als voor de IND. Ook ervaart de commissie wel een zekere spanning. Je voelt je aan de ene kant met elkaar verbonden in het geloof, aan de andere kant is een kritische distantie nodig. Het is hoe dan ook belangrijk dat je als kerk duidelijk maakt dat bekering en geloof niet zo maar iets is. Het is iets heiligs wat je niet 'even' doet.

Samer Younan, Syrisch evangelist, benadrukte dat er ook veel moslims tot geloof in Christus komen die al een Nederlandse nationaliteit hebben. Een bekering wordt dus zeker niet (voornamelijk) ingegeven door de wens om in Nederland te mogen blijven. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt, dat een crisissituatie vaak aanleiding geeft tot een bekering. Mensen gaan nadenken over hun leven. Het verbaast niet dat dat dus ook onder asielzoekers gebeurt.

Komt een (ex-)moslim tot geloof in Christus, dan wordt hij vaak uit zijn familie verstoten en raakt hij zijn sociale netwerk kwijt, ook als iemand langere tijd in Nederland woont. Discipelschap is daarom extra belangrijk: op het goede moment zaaien en verzorgen. De grond (= de kerk) moet ook goed voorbereid zijn, zodat een nieuw gelovige zijn plaats kan innemen en meedoen met activiteiten, ook met evangelisatie. Verder is goede nazorg na de doop van belang, in de vorm van onderwijs en blijven werken aan de relatie met God. Samer benadrukt vanaf de eerste bijbelstudie met asielzoekers dat er ook bekeerlingen uitgezet worden. Een bekering is geen garantie voor een verblijfsvergunning. Daarover moet geen misverstand bestaan. Verder beoordeelt Samer niet zelf of iemand gedoopt kan worden, maar wordt dat gedaan door twee ouderlingen op grond van een eigen gesprek met de doopkandidaat. Lijkt iemand toch 'bekeerd' te zijn voor een verblijfsvergunning, dan geeft dat gelijk ook een nieuwe kans om opnieuw duidelijk te maken wat het inhoudt om christen te zijn. Geloofsafval zul je overigens altijd wel tegenkomen, ook bij mensen die geen vluchteling zijn.

Jurjen ten Brinke is voorganger van zendingsgemeente Hoop voor Noord in Amsterdam. Hij vertelt allereerst, dat er bij hem mensen komen uit andere landen die enkele weken met vakantie zijn bij familie, zich in die weken laten 'onderdompelen' in het Evangelie en voor hun vertrek gedoopt worden. Zij krijgen vervolgens in eigen land verdere begeleiding van bijvoorbeeld Open Doors.

Onderwijs is onlosmakelijk verbonden met de doop, zie Mattheüs 28. Jurjen onderschrijft ook wat Samer al zei: laat het besluit tot dopen nemen door iemand die betrokkene niet persoonlijk kent. Verder is de doop in Nederland altijd een openbaar gebeuren. Dat vormt ook een drempel waar iemand wel overheen moet. Na de doop wordt een buddy toegewezen voor een periode van anderhalf tot twee jaar.

Als je gevraagd wordt een verklaring te schrijven met het oog op een asielaanvraag, schrijf dan alleen op wat je zien kunt. Soms is dat niet meer dan dat iemand zo vaak naar de kerk en/of bijbelstudie komt. Soms zie je ook vrucht en dan kun je dat ook vermelden. Jurjen heeft er daarbij moeite mee dat een verklaring van de kerk slechts ondersteunend is bij de beoordeling door de IND. Vanuit de kerk leert hij iemand gedurende langere tijd kennen en

IND-medewerkers hebben dat niet. Het is eigenlijk heel raar, dat aan de ene kant een verklaring van hem als niet-objectief terzijde kan worden gelegd terwijl het aan de andere kant ook gebeurt dat mensen een verblijfsvergunning krijgen van wie Jurjen zelf de bekering zeer twijfelachtig vindt en voor wie hij dan ook geen verklaring heeft willen schrijven. Jurjen wil graag een partnerschap aangaan met de IND. Als de IND zijn verklaringen serieus neemt, mag de IND hem na enkele jaren ook bellen met de vraag of iemand nog betrokken is.

Tenslotte geeft Jurjen nog aan, je niet tot het uiterste moet gaan om mensen hier te houden. Wees je er van bewust, dat God er altijd boven staat.

Forumdiscussie

Aan de forumdiscussie namen, naast de drie sprekers, de volgende personen deel:

- ❖ Ineke Schuurman, senior beslismedewerker van de IND
- ❖ Rien van der Toorn, Niet-westers socioloog en betrokken bij Iraanse kerk
- ❖ Ammy van Eerden, Hoofd gemeentezorg Bethelgemeente Drachten
- ❖ Marco Vos, hoofd beleid stichting Gave en medewerker ICF Apeldoorn

Ook waren er enkele bijdragen vanuit de zaal, o.a. van Frans Willem Verbaas, asieladvocaat, en Massoud Ammini van de Iraanse Kores-gemeente in Apeldoorn.

De forumdiscussie werd gevoerd aan de hand van vier stellingen.

Stelling 1

“Ik doop als ik geloof zie; een asielprocedure speelt hierbij geen enkele rol”

Er wordt bijvoorbeeld gezegd: groei komt na de doop, niet ervoor. En de Bijbel laat ons zien, dat gedoopt wordt als iemand tot geloof komt. Onmiddellijk en direct. Het geloof is ook een geestelijke kwestie die zich niet door een mens laat toetsen.

Ammy van Eerden: Dat was in het verleden ook ons beleid. Vanaf 2010 zagen we echter een toename van het aantal het aantal asielzoekers dat gedoopt wilde worden, maar bij wie we na de doop geen vrucht zagen. Daarom is er sinds anderhalf jaar een strikter beleid, in feite vergelijkbaar met wat van een Nederlander verwacht wordt. Daarbij: behoud is op grond van geloof en niet op grond van doop.

Jurjen ten Brinke: In principe met de stelling eens, maar ik moet er toch rekening mee houden dat de doop voor de IND geldt als een bewijsstuk. Maar eigenlijk zou het bij de IND niet om de doop moeten gaan maar om de vrucht van het geloof.

Ineke Schuurman nuanceert dit: de doop is geen bewijsstuk maar wel een gegeven dat meegewogen wordt.

Ammy van Eerden merkt nog op, dat naar hun opvatting de doop alleen kan plaatsvinden door onderdompeling. Komt iemand van elders die op andere wijze gedoopt is, dan vindt dus alsnog de onderdompeling plaats. Bij de IND geeft dat verwarring.

Verder merkt ze nog op, dat er een probleem kan zijn als iemand naar elders in het land overgeplaatst wordt, bijvoorbeeld naar Baexem. Daar is geen kerk die vergelijkbaar is met Bethel en dan kan het heel moeilijk zijn om in de nieuwe omgeving in een kerk thuis te raken.

Stelling 2

“De IND is in staat om de oprechtheid van bekering te beoordelen”

Ineke Schuurman bevestigt wat Arjan Plaisier ook al aangaf: er is een foutmarge in de beoordeling; de IND is niet onfeilbaar. In het verleden lag het accent heel sterk op kennisvragen. Nu ligt het accent meer op de vraag of er verschil is voor en na de bekering.

Er mag een verandering verwacht worden. Overigens: de IND toetst niet of iemand wel of niet bekeerd is, maar of iemand zijn bekering aannemelijk heeft gemaakt.

Marco Vos roept de kerken op om goed werk te maken van de verklaringen die zij afgeven.

Ammy van Eerden geeft wel aan, dat de vluchtelingenwerkgroep van een grote gemeente als de Bethel de mensen niet persoonlijk kan kennen. Zij geven daarom een algemene verklaring af indien en voor zover iemand goed bekend is in de gemeente en echt meedraait. Aan de algemene verklaring kunnen gemeenteleden en bijbelkringleiders die betrokkene wel goed kennen een eigen verklaring toevoegen.

Ineke Schuurman: het is wel lastig dat niet alle kerken zo zorgvuldig zijn. Daardoor is de IND toch vooral aangewezen op het eigen relaas van de asielzoeker.

Arjen Plaisier: Daarom is het ook goed dat Gave de kerken aanspoort tot zorgvuldigheid.

Vanuit de zaal wordt gevraagd waarom de IND bij een voornemen tot afwijzing dan geen contact zoekt met de kerk die de persoon goed kent. **Ineke Schuurman** antwoordt, dat inbreng vanuit de kerk op dit punt wel nuttig kan zijn, maar dat het strikte tijdschema van de asielprocedure daar geen gelegenheid voor biedt.

Samer Younan stelt voor, dat bij het verlengen van de verblijfsvergunning na vijf jaar de kerk gevraagd kan worden of iemand nog steeds betrokken is bij de kerk. **Frans Willem Verbaas**, asieladvocaat, ziet hier echter het bezwaar, dat de hele procedure dan weer overgedaan wordt en dat zou niet juist zijn. **Ineke Schuurman** laat weten dat hier wel over wordt nagedacht maar dat het ook erg ingewikkeld is. Als iemand niet meer bij een kerk betrokken is, betekent dat immers nog niet dat hij geen christen meer is.

Stelling 3

“Vanwege taal- en cultuurverschillen zijn Nederlandse kerken niet in staat om een bekering te beoordelen.”

Rien van der Toorn is het hier niet mee eens, maar onderschrijft wel de noodzaak om met de taal- en cultuurverschillen rekening te houden. Schakel ‘volwassen gelovigen’ van eigen taal en cultuur in om iemand te begeleiden en neem ook ruim de tijd om goed in te kunnen schatten hoe bepaalde communicatie te duiden. Wanneer is bijvoorbeeld een ‘ja’ echt ‘ja’ en wanneer is het ‘ja maar’ of zelfs nog minder dan dat.

Uit de zaal komt de vraag, of het reëel is van alle asielzoekers in de kerk te verlangen dat zij actief meedoen, als het gros van de Nederlandse kerkleden niet actief is in de kerk. **Rien van der Toorn** vindt het belangrijker om een relatie te bouwen en zo meer diepgang in de gesprekken te krijgen. **Ammy van Eerden** vult aan, dat vrijwilligerswerk juist averechts kan werken. Het kan mensen namelijk het idee geven dat christen-zijn opgaat in het dienstbaar zijn aan anderen. **Ineke Schuurman** merkt daarbij op, dat bij de IND ook de vraag speelt, of iemands actieve betrokkenheid bij een kerk voortkomt uit een sociale behoefte of dat het voortkomt uit het geloof. **Uit de zaal** wordt hierbij wel opgemerkt, dat het al heel wat is als iemand zich thuis gaat voelen in de kerk. Dat gebeurt niet zomaar.

Stelling 4

“kerken zijn onvoldoende bezig met geloofsgroei na de doop.”

Samer Younan: Als iemand status heeft, krijgt hij een huis elders en wordt hij uit zijn sociale (kerkelijke) netwerk gehaald. Dat is ook niet bevorderlijk om hem deelgenoot te maken van de samenleving.

Rien van der Toorn: geef mensen een grotere visie dan alleen maar op zondag naar de kerk komen. Geef ze een visie voor het Koninkrijk: voor de kerk in hun eigen land en voor volksgenoten in Nederland.